

Naturstyrelsen
Att.: Martin Nissen Nørgård
Møldrupvej 26
9520 Skørping
Sendes til: marno@nst.dk

Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til Kvorning Enge Klima-lavbundsprojekt

Viborg Kommune meddeler dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til Kvorning Enge Klima-lavbundsprojekt. Projektet omfatter ændringer i den beskyttede natur som følge af ændret hydrologi, fysiske tiltag, etablering af trampestier og kørsel i forbindelse med anlægsfasen til projektet.

Formålet med projektet er at genoprette den naturlige hydrologi i et ca. 505 ha stort område i Kvorning Enge (bilag 1). Projektet skal være med til at reducere CO₂- og næringsstofudledningen fra området. Ved realisering af projektet skabes en mosaik af våde og tørre enge, moser, vandhuller og genslyngede vandløb inden for projektområdet. Projektet berører matrikler oplistet i bilag 2. Projektet er indsendt af Naturstyrelsen, Himmerland. Dispensationen gives med nedenstående vilkår på baggrund af bygherres ansøgning, miljøkonsekvensrapporten, samt § 25 tilladelse af 1. juni 2026 fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV).

Projektet omfatter følgende overordnede anlægstiltag i relation til naturbeskyttelsesloven:

1. Genslyngning af 10 mindre vandløb med enkelte tilløb til mere naturlige forløb over en ca. 6 km lang strækning.
2. De fysiske forhold forbedres yderligere ved udlægning af stenmaterialer.
3. Etablering af 130 m kildebæk
4. Etablering af 21 vandhuller og sjapvandsområder.
5. Hel eller delvis opfyldning af ca. 40 km interne afvandingsgrøfter.
6. Projekttiltag ved nylokaliserede rigkær, der blev lokaliseret i forbindelse med feltbesigtigelse. Der etableres naturlig hydrologi ved lukning af grønne med 10 jernspuns i grønne.
7. Blokering af eksisterende profiler af vandløb.
8. Blokering af dræn på ca. 69 lokaliteter.
9. Omlægning af 6 drænsystemer fra oplandet til overrisling.
10. Etablering eller oprensning af afskærende grønne over ca. 1 km
11. Rydninger
12. Anlæggelse af trampestier i området.

Vurdering af påvirkning på § 3 beskyttede vandløb er indeholdt i nærværende dispensation, og denne skal således læses i sammenhæng med tilladelse til regulering efter vandløbsloven. Vurdering i forhold til planloven gives i selvstændig afgørelse.

Dato: 29-07-2026

Sagsnr.: 21/12250
Sagsbehandler: vpmlhntn

Direkte e-mail: mlhntn@viborg.dk

Side 1 af 14

Der gælder følgende vilkår for dispensationen fra naturbeskyttelseslovens § 3:

1. Kørsel inden for projektområdet skal tage hensyn til beskyttede arealer. Hvis der på beskyttede arealer dannes kørespor dybere end 10 cm eller vegetationslaget bliver brudt, skal der anvendes køreplader- eller måtter. Kørepladerne- eller måtterne må maksimalt ligge i 14 dage for ikke at beskadige vegetationslaget. Oplag af materialer skal ske uden for beskyttet natur.
2. Anlægsperiode skal differentieres som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten og følge vilkårene i § 25 tilladelsen.
3. Plantning af træklynger langs nye genslyngede vandløb skal ske i overensstemmelse med følgende principper:

Friholdelseszoner

- i. Å-beskyttelseslinje
- ii. Mindst 30 m fra N2000-natur, rigkær og kildevæld
- iii. 100 m bufferzone til søer med stor vandsalamander
- iv. Mindst 30 meter til §3-arealer i god og høj naturtilstand.

Træarter

- b. Ingen pil
- c. Ingen birk

Træplantning praktisk

- d. Kun plantning i mindre klynger
- e. Kun på øst eller sydsiden af vandløb
- f. Kun i brinkzonen

4. Anlægsarbejdet skal ske i overensstemmelse med principperne angivet i bygherres projektbeskrivelse, miljøkonsekvensrapporten og § 25 tilladelse fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Vilkår om paddehegn er beskrevet i § 25 tilladelsen.
5. Der må ikke sås græs, ryddes, gødskes eller lignende efter endt anlægsarbejde, fordi naturen skal have fred til at indfinde sig i en naturlig tilstand efter anlægsperioden.

Vær opmærksom på at dispensationen ikke må udnyttes, før klagefristen på 4 uger er udløbet. Du kan læse klagereglerne i bilaget sidst i afgørelsen.

Dispensationen er givet efter naturbeskyttelseslovens § 65, idet der dispenseres fra naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper. Dispensationen gælder i 3 år efter, at den er meddelt, og bortfalder derefter automatisk, hvis den ikke er udnyttet.

Gengivelse af vilkår fra § 25 tilladelsen i relation til naturbeskyttelsesloven, habitatnaturtyper og beskyttede arter

- Der må ikke foretages anlægsarbejde, terrænskrab eller kørsel i habitatnaturtyper.

- Anlægsarbejde og kørsel i forbindelse med blokering af grøfter (inkluderer både etablering af grøblerender, terrænskrab og opfyld med materiale fra vandhuller) ved hhv. rigkær R4, R5, R6, R7 og R11 samt nyt rigkær mellem R4 og R5, skal ske med brug af maskiner med lavt marktryk eventuelt (afhænger af den konkrete lokalitet) kombineret med brug af køreplader, køremåtter eller tilsvarende for at sikre mod trykpåvirkninger af plantedækket langs grøfterne.
- Overrisling fra omlagte drænsystemer på terræn må ikke ske på habitatnaturtyper eller beskyttede §3-naturområder. Undtaget er følgende naturbeskyttede §3-engområder jævnfør konkrete vurderinger i afsnit 6.4.1.1. i § 25 tilladelsen:
 - E32 på matr.nr. 6v, Mollerup By, Ørum,
 - D6 overrisling på E23 på matr.nr. 4a, Mollerup By, Ørum
- Af hensyn til tranen og rørhøgen, som er ynglefugle i projektområdet skal anlægsperioden ligge udenfor fuglenes yngleperiode som er fra 1. marts til 15. august.
- Der må ikke gennemføres anlægstekniske tiltag inden for en bufferzone på 100 m fra de vandhuller, hvor der enten er registreret forekomst af stor vandsalamander, eller som i Natura 2000 basisanalysen 2021-2027 er registreret som et levested for arten. Bufferzonen skal fastsættes ud fra vandhullets bredzone. Undtaget er anlægstiltag inden for bufferzonerne 1, 4, 6, 8 og 9 der skal udføres som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten og gennemføres i perioden fra 31. oktober til 1. marts hvor stor vandsalamander er i vinterhi. For disse bufferzoner er påvirkningen konkret vurderet i afsnit 6.2.1.3.6 i § 25 tilladelsen i forhold til både yngle- og rasteområder, samt individbeskyttelsen.
- Der må ikke udføres terrænskrab inden for § 3-arealer med god-høj naturtilstand (II-I). Der må ikke etableres større terrænskrab og vandhuller inden for § 3-arealer med moderat naturtilstand (III). Undtaget er engområderne E51, E52, E65, E66, E70, E74 og E76. For disse engområder er påvirkningen konkret vurderet i afsnit 6.4.1.1 i § 25 tilladelsen.
- Der må ikke gennemføres anlægsarbejder, som berører § 3-naturarealer med en god-høj naturtilstand (II- I). Anlægsarbejder og kørsel i naturområder skal ske under hensyntagen til de enkelte naturområder. Kørsel i områder med moderat naturtilstand (III) eller en ringe-dårlig naturtilstand (IV-V) skal begrænset til arealer, hvor der sker fysiske tiltag og sikre, at der ikke sker større strukturskader på arealerne med brug af maskiner med lavt marktryk evt. kombineret med brug af køreplader, køremåtter eller lignende afhængigt af lokaliteten. Ved kørsel mellem de områder hvor der foretages anlægsarbejderne skal det ske langs de eksisterende render med balker, da det af miljøkonsekvensrapporten fremgår, at balkerne er mere tørre end de tilstødende naturarealer og uden den karakteristiske flora for naturtypen.

- Ådalen skal bevares åben og med lav beplantning for at sikre det vide udsyn med undtagelse af, at der på følgende matrikler inden for projektområdet skal plantes mindre klynger af træer i brinkzonen på øst- eller sydsiden langs med de omlagte nye forløb af følgende vandløb:
 - Kvorning Møllebæk, matr.nr. 12a og 5v, Kvorning By, Kvorning
 - Morild Bæk, matr.nr. 1ac Ørum By, Ørum og 2q Hulbæk By, Ørum
 - Kilde fra Hulbækvej, matr.nr. 4af, 4ac, 16e Hulbæk By, Ørum
 - Svingel Bæk, matr.nr. 5ad Møllerup By, Ørum
 - Vandløb fra matr.nr.13a, matr.nr. 13a og 18e Kvorning By, Kvorning

Viborg Kommunes konklusion

Viborg Kommune vurderer, at der kan dispenseres til projektet med de givne vilkår, fordi det overordnede formål med genskabelse af den naturlige hydrologi i området bidrager til en samlet bedre naturtilstand for hele området og tilbageholdelse af næringsstoffer.

De negative påvirkninger under anlægsfasen ved nogle af projekttiltagene vurderes at være minimale i forhold til den samlede naturgevinst ved realisering af projektet. I vurderingen er der særligt lagt vægt på den samlede forbedrede hydrologi i området, samt genskabelse af mere naturlige forhold i beskyttede vandløb og naturområder. Derudover er der lagt vægt på, at der skabes et større sammenhængende område med glidende overgange mellem forskellige naturtyper.

I vurderingen af ansøgningen har Viborg Kommune forholdt sig til projektets evt. påvirkning af Natura 2000 områder og habitatnatur, enten i sig selv eller i sammenhæng med andre planer og projekter. SGAV har vurderet påvirkning på Natura 2000 området og habitatnatur, og Viborg Kommune er enig i SGAVs vurdering om, at der ikke forventes væsentlige påvirkninger af udpegningsgrundlaget for de tre berørte Natura-2000 områder (Nr. 14, 30 og 33).

På tværs af habitatområde nr. 14, 30 og 33 konkluderes det, at projektet:

- Ikke skader Natura-2000 områderne integritet
- Ikke medfører forringelse af naturtyper eller arter
- Er foreneligt med habitatdirektivet og bevaringsmålsætninger
- I flere tilfælde forventes at give positive effekter via forbedret hydrologi og vandløbsforhold

Eksisterende forhold og projektbeskrivelse

Det ansøgte klima- og lavbundsprojekt ved Kvorning er etableret med udgangspunkt i en overordnet målsætning om at reducere udledning af næringsstoffer og drivhusgasser fra lavbundsarealer, samt at genskabe mere naturlige hydrologiske og økologiske forhold i et intensivt drænet ådalslandskab. Projektområdet (505 ha) er karakteriseret ved tidligere landbrugsdrift, hvor vandløbssystemet er blevet markant reguleret gennem udretning, nedgravning og effektiv afvanding via grøfter og dræn. Den gennemgående dræning har fjernet vand fra de omkringliggende naturarealer og gjort dem mere tørre. Mange af engene i området fremstår således uden naturlig hydrologi og med en begrænset artsværdi. Størstedelen af engene er vurderet til en naturtilstand IV-V (ringe til dårlig). Ca. halvdelen af projektområdet er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, hvoraf størstedelen er beskyttede enge. Dertil er der

beskyttede moser, søer og vandløb inden for projektområdet. Se beskyttede naturarealer inden for projektområdet i bilag 1. Naturstyrelsen har i forbindelse med miljøkonsekvensrapporten gennemgået besigtigelsesdata fra 2013-2021 for området. Tilstandsvurderingerne i besigtigelsesrapporterne danner grundlag for udformningen af de forskellige projekttiltag.

På denne baggrund er projektets overordnede formål at genskabe en mere naturpræget hydrologi i ådalen, hvor vandets naturlige bevægelse og tilbageholdelse i landskabet genoprettes. Som angivet ovenfor indeholder projektet genslyngning af ca. 6 km vandløb, udlæg af stenmaterialer i samme vandløb, plantning af træer, blokering af grøfter og dræn, etablering af overrislingszoner, etablering af vandhuller og sjapvandsområder og etablering af trampestier i området. Størstedelen af projekttiltagene vil bidrage til et samlet naturområde, hvor der er glidende overgang mellem forskellige naturtyper og hvor vandet har mulighed for at bevæge sig frit.

Genslyngningen af ca. 6 km vandløb indebærer etablering af nye vandløbstracéer, med et mere naturligt forløb, hvor bundkoten hæves, og vandløbene forløber terrænnært. Dette medfører en reduktion af dræningseffekten og øget kontakt mellem vandløb og de omgivende vådområder. De gamle vandløbstracéer bliver blokeret, primært med opgravet materiale fra de nye forløb, så der ikke længere kan løbe vand. I forbindelse med genslyngningen bliver der udlagt stenmateriale i vandløbstracéerne, som skaber gydemuligheder og skjulesteder for fisk og smådyr. Yderligere bliver der plantet træer enkelte steder langs med de nye slyngede vandløb, for at skabe skygge i vandløbene. Tiltaget med plantning af træer er tidligere vurderet i forhold til vandløbsloven, naturbeskyttelsesloven og beskyttelseshensyn af ådalen (bilag 4). Med projektets tiltag bliver der derved skabt slyngede vandløb med varierede bundforhold og skiftende soleksponering.

Ved de nye vandløbsforløb bliver der ligeledes blokeret dræn og grøfter, så vandet ikke bliver ledt hurtigt til Søbæk og Nørreå, men bliver tilbageholdt på området. Tiltaget bidrager til at skabe fugtig natur i de nuværende drænedde enge. Blokering af dræn sker i forbindelse med etablering af nye vandløb eller hvor det ikke er muligt at blokere hovedgrøfter. Ved blokering af dræn sikres det, at der ikke bliver ledt vand væk fra området. For at genskabe den naturlige hydrologi i området er det nødvendigt at blokere dræn, som afvander området. Drænene bliver blokeret ved at opgrave drænrøret over ca. 5 m og knuse røret. Plastrør opgraves helt. Det opgravede materiale bliver ført tilbage til tracéet og komprimeret.

Igennem hele projektområdet bliver der blokeret ca. 69 dræn og opfyldt eller nedlagt ca. 40 km grøfter, for at bidrage til en naturlig hydrologi og for at skabe sammenhæng i hele projektområdet. Der bliver lukket grøfter i forbindelse med nylokaliserede rigkær inden for projektområdet, for ikke at dræne arealerne. Grøfterne bliver lukket med materialer fra balkerne, eller fra nygravede vandhuller og sjapvandsområder.

Projektet indeholder også etablering af 130 m kildebæk, som bidrager til at skabe en naturlig dynamik mellem de forskellige naturtyper. Kildebækken bidrager også til at kildevældet bliver styret af varierende grundvandsstand.

Etablering af 21 vandhuller og sjapvandområder bidrager til at tilbageholde vand inden for området, samt til at skabe levesteder for beskyttede arter. Vandhullerne og sjapvandsområder bliver etableret for at skaffe materiale til blokering af grøfter. Der bliver derved ikke tilført materiale til området i forbindelse med projektet.

I forbindelse med projektet er der beskrevet omlægning af 6 drænsystemer fra oplandet til overrisling. Etablering af overrislingszoner skabes for at sikre, at der fortsat er afvanding fra omkringliggende marker, og at der tilbageholdes næringsstoffer inden vandet løber i Søbæk og Nørreåen. Overrislingszonerne bliver etableret på områder, hvor der ikke i forvejen er beskyttet natur med god eller høj naturtilstand.

Som en del af projektet bliver der etableret trampestier og ridestier for at skabe adgang for publikum. Stierne bliver anlagt med minimal påvirkning ved at rydde enkelte steder og afskrabe op til 5 cm af terrænet, hvor det er nødvendigt.

Vurdering og begrundelse for vilkår

Viborg Kommune har vurderet ansøgningen i forhold til den nuværende samlede naturtilstand for området og den forventede naturtilstand efter projektets afslutning.

Ved genslyngning af 10 mindre vandløb bliver de nuværende vandløb fyldt og der graves nye slyngede forløb. Den nuværende vandløbsbiologi bliver dermed nulstillet. Viborg Kommune har vurderet, at genslyngningen og skabelse af mere naturlige forhold med terrænnært forløb samlet vil forbedre de fysiske forhold i vandløbet og de vandløbsnære arealer, fordi vandløbene under de nuværende forhold er udrettede og dybe i forhold til de omkringliggende arealer. Ved at genslynge forløbene og løfte vandløbene op i terræn skabes der gode forudsætninger for en bedre vandløbsbiologi og hydrologi i de omkringliggende enge. Viborg Kommune har yderligere vurderet, at den biologiske værdi i de nuværende beskyttede enge er ringe til dårlig (naturværdi IV-V). Viborg Kommune forventer en forbedret naturværdi efter genslyngningen, som følge af bedre fysiske forhold for vandløbsbiologien og bedre forhold for den omkringliggende natur, fordi der bliver skabt bedre sammenhæng mellem våde og tørre naturtyper.

Plantning af træer langs med de genslyngede vandløb vurderes at være med til at bidrage til en naturlig vandløbsbiologi, fordi de skaber varierede forhold langs med vandløbet med skiftevis skygge og soleksponerede dele. Derudover vurderes det, at de valgte arter vil fremstå naturlige i landskabet og ikke være skæmmende. Placeringen af klyngerne af træer er valgt for at imødekomme forskellige beskyttelseshensyn, herunder beskyttelsen af omkringliggende enge, beskyttede vandløb og afstand til habitatnatur. Det vurderes, at der skal være nogle friholdelseszoner, hvor der ikke må plantes træer. Der er stillet vilkår om afstand til eksisterende natur, hvilke træarter, der ikke må benyttes og hvordan træplantningen skal foregå i praksis for at imødekomme samtlige beskyttelseshensyn.

I forbindelse med genslyngningen er der behov for at blokere de tidligere vandløb. Der anvendes primært materiale fra etableringen af de nye forløb og opgravet materiale fra de nye vandhuller. Det vurderes, at blokeringen er nødvendig for at sikre, at der ikke løber vand i de gamle forløb. Viborg Kommune vurderer, at den midlertidige påvirkning af naturen er et nødvendigt tiltag for at opnå det overordnede formål med at tilbageholde vand og næringsstoffer i området.

Udlæg af stenmateriale i vandløb skal bidrage til at sikre levesteder for smådyr, gyde- og opvækstmuligheder for fisk, samt erosionssikring af vandløbene. Den nuværende tilstand er ensformig og uden fysisk variation, som skaber en naturlig dynamik i vandløbet. Når enkelte vandløb bliver genslynget, er det nødvendigt at udlægge stenmateriale for at bidrage til at vandløbet hurtigt opnår fysisk variation

som er godt for smådyr og fisk. Det vurderes, at udlægningen af stenmaterialer vil forbedre naturtilstanden i vandløbene og forholdene for fisk og smådyr.

Brinksikring ved de genslyngede vandløb og enkelte rørind- og udløb (48 lokaliteter) skal sikre, at der ikke bliver ført materiale med vandløbet pga. erosion. Det vurderes, at brinksikringen er nødvendig for at sikre, at tiltagene får den ønskede virkning og at brinksikringen ikke medfører en tilstandsændring af den beskyttede natur. Brinksikringen skal ske i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet på de ansøgte placeringer.

Udlæg af stenmaterialer i udvalgte vandløb vurderes at skabe mere variation i vandløbsbunden, som er en fordel for gydemuligheder og skjul for fisk, samt for at skabe forskellige substrater for smådyr. Derudover skaber det gode muligheder for forskelle i vandhastighed, som bidrager til optimale vækstforhold for forskellige vandløbsinsekter. Viborg Kommune vurderer, at den fysiske tilstand i vandløbene bliver forbedret efter genslyngningen, fordi der bliver skabt varierende forhold langs vandløbet og der bliver lagt stenmaterialer ud. Viborg Kommune vurderer derfor, at genslyngningen og udlæg af stenmaterialer er naturforbedrende for de pågældende vandløb.

Viborg Kommune vurderer, at etablering af 130 m kildebæk, af hhv. 60 m og 70 m vil bidrage til at skabe bedre forhold for det eksisterende kildevæld, fordi det skaber en vandføring væk fra arealet og kontinuerlig vandbevægelse, samt spreder rent kildevældsvand i området. Vandføringen er essentiel for opretholdelse af kildevældet, fordi det sikrer, at grundvandsstanden kan ændre sig naturligt. Den etablerede kildebæk kommer til at ligge terrænnært, hvilket gør, at kildevældsvandet har mulighed for at sprede sig til et større område.

Etablering eller oprensning af afskærende grøfter med en samlet længde på 1 km langs projektgrænsen skal sikre, at der ikke sker en påvirkning af arealer uden for projektområdet. Viborg Kommune vurderer, at oprensningen er nødvendig for at opnå det samlede formål med tilbageholdelse af næring, samtidig med at omkringliggende arealer ikke bliver påvirket af den hævede vandstand inden for projektområdet. Dispensationen dækker den første oprensning eller etablering af afskærende grøfter og efterfølgende sædvanligt vedligehold. Løbende oprensning med faste jævne mellemrum til sikring af afvandingen fra bagvedliggende marker under hensyn til den omkringliggende natur anses som sædvanligt vedligehold.

Etablering af vandhuller og sjapvandsområder bidrager til det samlede formål med at lukke grøfter inden for projektområdet. Det vurderes, at det er en fordel, at jord, der skal bruges til at lukke grøfterne, stammer fra området, og der dermed samlet ikke bliver tilført jord til projektområdet. Ligeledes vurderes det, at det vil være gavnligt for padder tilknyttet mindre vandhuller, som f.eks. stor vandsalamander og spidssnudet frø, at der kommer flere små vandhuller. Det er angivet i ansøgningsmaterialet, at vandhullerne bliver etableret med et skråningsanlæg på 1:10 og at de bliver etableret med et naturligt udtryk, så skråningsanlæg etableres i sammenhæng med det eksisterende terræn og vandhullerne ikke følger en fast geometrisk skikkelse. Etableringen af vandhullerne sker uden for eksisterende beskyttet natur, eller i beskyttet natur med en tilstandsvurdering med ringe-dårlig naturværdi. Det vurderes derfor, at etableringen af vandhuller, som skaber leve- og rastesteder for beskyttede eller fredede arter vil bidrage til at skabe en højere naturværdi end de eksisterende beskyttede enge har.

Hel eller delvis opfyldning og blokering af gennemgående grøfter i området vil bidrage til at tilbageholde vandet i området og dermed forhindre at næringsstoffer hurtigt bliver ført videre i systemet. Ligeledes vurderes det, at det

vil bidrage til mindre oversvømmelser i området og dermed en naturlig sammenhængende hydrologi. De beskyttede enge i området er i dag påvirket af dræningseffekten af grøfterne, og det vil være en forbedring af naturværdien, hvis vandet bliver på engene i stedet for at blive ledt væk via grøfter. Materiale til opfyldning af grøfterne stammer fra overskudsjord fra etablering af vandhuller eller fra terrænskrab fra siderne fra grøften. Der udføres kun terrænskrab fra siderne, hvor der ikke er eksisterende beskyttet natur. Grøfter ved nylokaliserede rigkær lukkes med i alt 10 jernspuns. Det vurderes, at hensynet til eksisterende beskyttet natur varetages bedst muligt, når der kun udføres terrænskrab ved grøfter uden beskyttet natur og at ekstra materiale til opfyldning af grøfter stammer internt fra projektområdet.

Omlægning af drænsystemer til overrislingszoner vurderes at være en fordel for den samlede naturværdi, fordi det tilbageholder næring inden vandet løber videre til Nørreåen. Udledning på terræn sikrer, at den eksisterende afvanding fra bagvedliggende arealer opretholdes, mens der sker en reduceret udledning videre i vandsystemet. Etablering af overrislingszoner sker udelukkende på arealer med ringe-dårlig naturværdi. Viborg Kommune vurderer, at der kan dispenseres til etablering af overrislingszoner, fordi det overordnede formål med tilbageholdelse af næringsstoffer opvejer den påvirkning, der vil ske på engene. Der er lagt særlig vægt på, at overrislingszonerne udelukkende sker på enge med ringe-dårlig naturværdi.

Etablering af stier inden for projektområdet er angivet til at foregå med et minimum af anlægsarbejde, f.eks. klipning af grene eller let skrab på jorden. Samlet etableres der 3780 m trampesti og 3630 m gennemgående stier. Viborg Kommune vurderer, at med det begrænsede anlægsarbejde og begrænsede efterfølgende vedligeholdelsesarbejde, vil der ikke være en væsentlig påvirkning på beskyttet natur. Det er derfor Viborg Kommunes vurdering, at der kan dispenseres til etableringen og vedligehold af stierne inden for projektgrænsen, fordi der er væsentlige samfundsmæssige interesser i at skabe adgang for befolkningen til et større sammenhængende naturområde, der vægter højere end den minimale påvirkning af beskyttet natur.

Viborg Kommune har samlet vurderet, at den midlertidige negative påvirkning under anlægsfasen, bliver opvejet af den forventede positive påvirkning under driftsfasen. Viborg Kommune vurderer, at afværgeforanstaltningerne, der er fremsat i miljøkonsekvensrapporten og § 25 tilladelsen sikrer, at der ikke sker en påvirkning udover, hvad der er nødvendigt for at opnå den forventede tilbageholdelse af næringsstoffer. Yderligere forventes det, at naturtilstanden løbende forbedres efter anlægsfasen, fordi naturen overlades til en naturlig succession, hvor arealerne overlades til fri udvikling uden menneskelig indgriben.

Arbejdsperiode er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten. Viborg Kommune er enig i, at hensyn til det eksisterende natur- og dyreliv vægter højt. Derfor er Viborg Kommune enig i, at arbejdsperioden skal være differentieret i august og marts måned.

Viborg Kommune vurderer, at de beskrevne afværgetiltag i § 25 tilladelsen er tilstrækkelige og nødvendige for at tilgodese den beskyttede natur og er enig i SGAVs vurdering af påvirkning i forhold til Natura 2000 områder og habitatdirektivet.

Kulturarv – arkæologiske fund?

Der kan være væsentlige fortidsminder i det berørte område. Findes der spor af dette, skal arbejdet indstilles, og Viborg Museum (tlf.: 87 87 38 14) kontaktes med det samme.

Derfor kan du med fordel spørge hos Viborg Museum senest en uge før arbejdet starter, om man evt. vil deltage under arbejdet. På Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside, kan du finde mere information om museumsloven, men du er også velkommen til at henvende dig med konkrete spørgsmål direkte til Museet.

Sådan behandler vi dine oplysninger i Teknik og Miljø

Viborg Kommune behandler dine personoplysninger i henhold til EU's generelle databeskyttelsesforordningen (GDPR). [Du kan læse orienteringen om behandling af dine personlysninger på viborg.dk](#). Har du ikke mulighed for at tilgå linket, kan du kontakte os for at få materialet tilsendt.

Anden lovgivning og kontaktoplysninger

Denne afgørelse tilsidesætter ikke eventuelle servitutter eller privatretlige aftaler, og der er ikke taget stilling til anden lovgivning.

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte mig. Telefon nr. og e-mail finder du øverst til højre på første side.

Med venlig hilsen

Marie-Louise Hinsch T. Nielsen
Biolog

Kopi af dette brev er sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening, dnviborg-sager@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- DOF-Nordvestjylland, viborg@dof.dk
- Dansk Forening for Rosport, dffr@roning.dk
- Dansk Kano og Kajakforbund, miljoudvalg@kano-kajak.dk
- Friluftsrådet LimfjordSyd, Viborg@friluftsradet.dk
- Sportsfiskerforbundet, post@sportsfiskerforbundet.dk; himmerland@sportsfiskerforbundet.dk
- Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, dbf.oestjylland@gmail.com
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV), mail@sgav.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
- Viborg Museum, oldtid@viborg.dk

Vedlagt:

- Bilag 1 – Berørte matrikler
- Bilag 2 – kortmateriale med angivelse af beskyttelseshensyn og projektgrænse
- Bilag 3 – Klagevejledning
- Bilag 4 – Notat om tilplantning med træer som virkemiddel

Link til bygherres ansøgning (Detailprojekt for myndighedsbehandling med indledende natur- og miljøvurdering, juli 2024), miljøkonsekvensrapporten samt Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's §25 tilladelse af 1. juni 2026 findes på kommunens hjemmeside og her [Klima-lavbundsprojekt Kvorning - Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø](#).

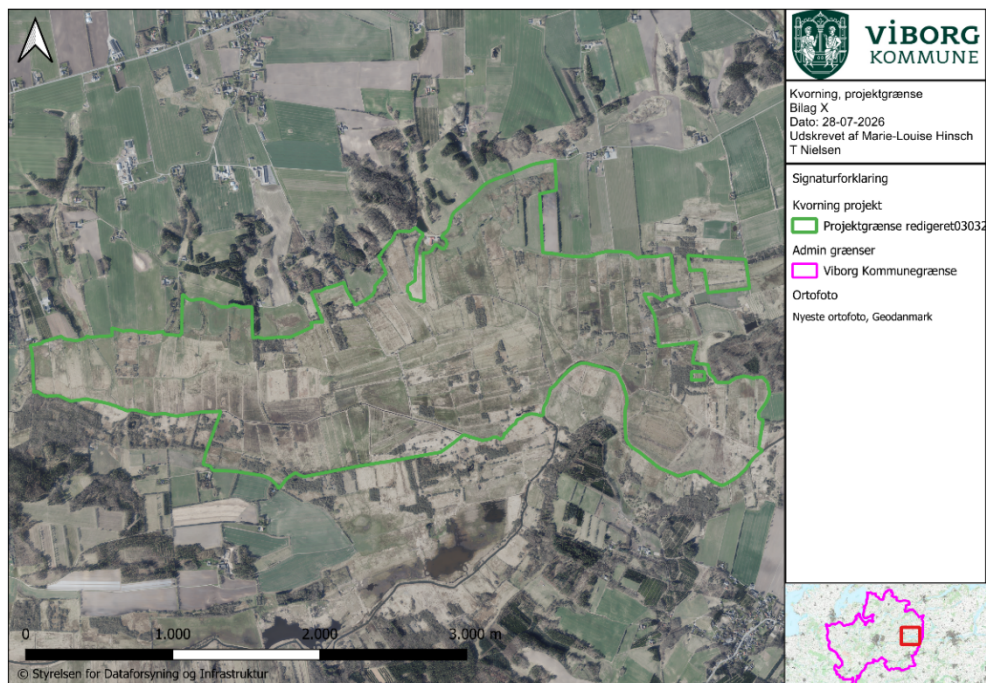
Bilag 1 – Berørte matrikler

Kolonne1	Kolonne2		
matrikelnr	ejerlav	1k	Øby By, Viskum
14p	Kvorning By, Kvorning	4b	Kvorning By, Kvorning
1l	Øby By, Viskum	15l	Kvorning By, Kvorning
4ag	Hulbæk By, Ørum	2ø	Hulbæk By, Ørum
4x	Kvorning By, Kvorning	4ci	Kvorning By, Kvorning
6h	Ørum By, Ørum	6z	Mollerup By, Ørum
16g	Hulbæk By, Ørum	1h	Mollerup By, Ørum
15z	Kvorning By, Kvorning	2d	Kvorning By, Kvorning
14q	Kvorning By, Kvorning	12	Mollerup By, Ørum
7e	Mollerup By, Ørum	19d	Tindbæk By, Skjern
8b	Mollerup By, Ørum	10k	Løvskal By, Skjern
4ae	Hulbæk By, Ørum	18m	Mollerup By, Ørum
43c	Øby By, Viskum	1h	Kvorning By, Kvorning
5x	Hulbæk By, Ørum	29a	Ørum By, Ørum
6am	Øby By, Viskum	10g	Kvorning By, Kvorning
18o	Mollerup By, Ørum	6o	Øby By, Viskum
8ø	Mollerup By, Ørum	3s	Hulbæk By, Ørum
2n	Kvorning By, Kvorning	2p	Hulbæk By, Ørum
16u	Kvorning By, Kvorning	14o	Kvorning By, Kvorning
2n	Hulbæk By, Ørum	2ah	Mollerup By, Ørum
5i	Mollerup By, Ørum	4i	Mollerup By, Ørum
2ad	Mollerup By, Ørum	6æ	Øby By, Viskum
2aa	Kvorning By, Kvorning	10i	Kvorning By, Kvorning
16i	Kvorning By, Kvorning	43m	Øby By, Viskum
2ab	Kvorning By, Kvorning	1ac	Ørum By, Ørum
8aa	Kvorning By, Kvorning	4y	Kvorning By, Kvorning
4ch	Kvorning By, Kvorning	3ø	Mollerup By, Ørum
23e	Tindbæk By, Skjern	5v	Kvorning By, Kvorning
2al	Mollerup By, Ørum	5ab	Mollerup By, Ørum
8aa	Mollerup By, Ørum	1a	Øby By, Viskum
14m	Kvorning By, Kvorning	6aa	Kvorning By, Kvorning
43d	Øby By, Viskum	2m	Kvorning By, Kvorning
16e	Hulbæk By, Ørum	8c	Tindbæk By, Skjern
14	Mollerup By, Ørum	10b	Kvorning By, Kvorning
6af	Øby By, Viskum	18b	Mollerup By, Ørum
1ae	Ørum By, Ørum	7b	Mollerup By, Ørum
16s	Kvorning By, Kvorning	4k	Kvorning By, Kvorning
15r	Kvorning By, Kvorning	8ab	Mollerup By, Ørum
6æ	Mollerup By, Ørum	7ø	Mollerup By, Ørum
1ab	Ørum By, Ørum	4af	Hulbæk By, Ørum
16h	Kvorning By, Kvorning	14f	Kvorning By, Kvorning
		14t	Kvorning By, Kvorning

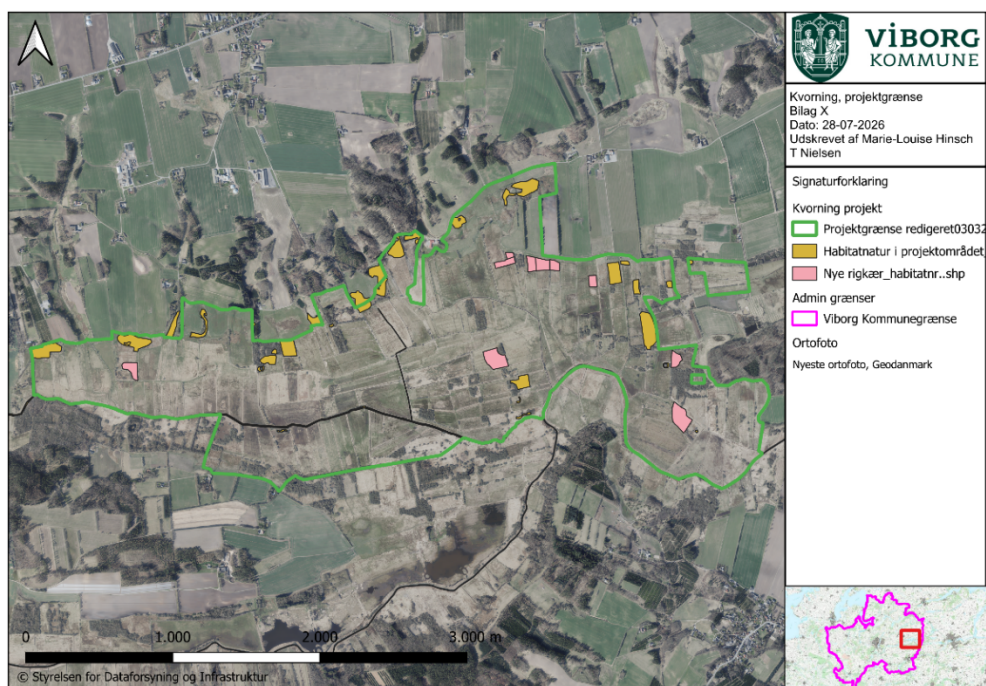
22e	Kvorning By, Kvorning
43k	Øby By, Viskum
2e	Mollerup By, Ørum
18c	Kvorning By, Kvorning
14a	Kvorning By, Kvorning
5p	Hulbæk By, Ørum
1e	Mollerup By, Ørum
2u	Hulbæk By, Ørum
34e	Tindbæk By, Skjern
4v	Kvorning By, Kvorning
3at	Mollerup By, Ørum
18k	Mollerup By, Ørum
5ad	Mollerup By, Ørum
1h	Øby By, Viskum
2ai	Mollerup By, Ørum
2b	Mollerup By, Ørum
4p	Mollerup By, Ørum
11æ	Kvorning By, Kvorning
11a	Mollerup By, Ørum
5l	Kvorning By, Kvorning
4aa	Hulbæk By, Ørum
1af	Ørum By, Ørum
2l	Kvorning By, Kvorning
1c	Øby By, Viskum
5aa	Mollerup By, Ørum
1f	Mollerup By, Ørum
5k	Kvorning By, Kvorning
16v	Kvorning By, Kvorning
14n	Kvorning By, Kvorning
2q	Hulbæk By, Ørum
5ø	Kvorning By, Kvorning
13e	Kvorning By, Kvorning
18e	Mollerup By, Ørum
3au	Mollerup By, Ørum
13d	Mollerup By, Ørum
18l	Mollerup By, Ørum
13a	Kvorning By, Kvorning
1f	Øby By, Viskum
6b	Mollerup By, Ørum
3t	Hulbæk By, Ørum
10p	Løvskal By, Skjern
12a	Kvorning By, Kvorning
6e	Kvorning By, Kvorning
2o	Hulbæk By, Ørum
7r	Kvorning By, Kvorning
5aa	Kvorning By, Kvorning
15p	Kvorning By, Kvorning

7b	Hulbæk By, Ørum
16n	Kvorning By, Kvorning
3n	Tindbæk By, Skjern
1o	Øby By, Viskum
11z	Kvorning By, Kvorning
3r	Mollerup By, Ørum
2m	Hulbæk By, Ørum
5q	Kvorning By, Kvorning
6a	Øby By, Viskum
6n	Kvorning By, Kvorning
2s	Kvorning By, Kvorning
2i	Hulbæk By, Ørum
3an	Mollerup By, Ørum
6h	Kvorning By, Kvorning
4l	Kvorning By, Kvorning
43a	Øby By, Viskum
16h	Hulbæk By, Ørum
18c	Mollerup By, Ørum
1q	Øby By, Viskum
9r	Ørum By, Ørum
4ac	Hulbæk By, Ørum
3p	Mollerup By, Ørum
2r	Kvorning By, Kvorning
4i	Kvorning By, Kvorning
6t	Øby By, Viskum
5y	Kvorning By, Kvorning
43i	Øby By, Viskum
14x	Kvorning By, Kvorning
18e	Kvorning By, Kvorning
22b	Kvorning By, Kvorning
2m	Mollerup By, Ørum
2h	Mollerup By, Ørum
4a	Mollerup By, Ørum
6p	Ørum By, Ørum
18i	Mollerup By, Ørum
4d	Tindbæk By, Skjern
7æ	Mollerup By, Ørum
6p	Årup, Kvorning
29i	Tindbæk By, Skjern
7p	Kvorning By, Kvorning
1b	Kvorning By, Kvorning
1	Hulbæk By, Ørum

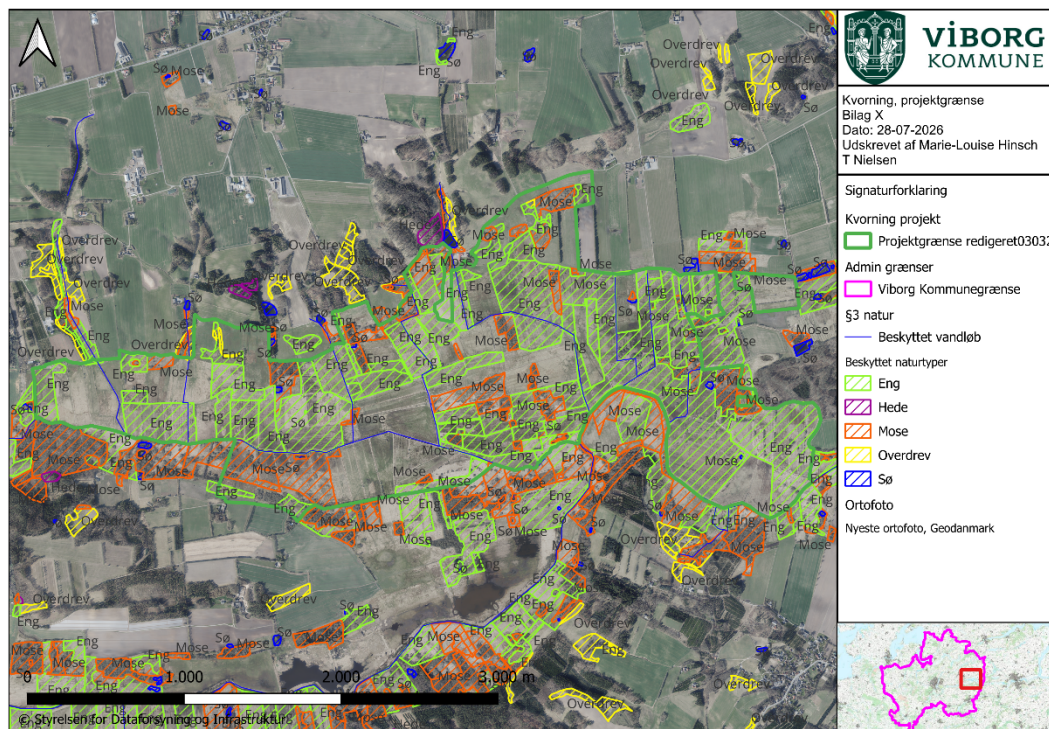
Bilag 2 – Kortmateriale med angivelse af beskyttet natur og habitatnatur

Figur 1: Oversigtskort over projektgrænsen (grøn).

Figur 2: Oversigtskort med angivelse af habitatnatur inden for projektgrænsen.

Bilag 3 - Klagevejledning

Der er 4 ugers klagefrist på afgørelsen fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, må du ikke udnytte den, medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet opretholder afgørelsen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan dog i særlige tilfælde ophæve denne opsættende virkning.

Du har mulighed for at klage over afgørelsen til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden 4 uger. Offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger med væsentlig interesse i afgørelsen er også klageberettigede efter naturbeskyttelsesloven.

Klagen skal være skriftlig, og skal så vidt muligt angive, på hvilke punkter den påklagede afgørelse anses for urigtigt eller mangelfuld.

Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside: www.naevneneshus.dk. Her kan du også læse mere om klagenævnets sagsbehandling.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk, hvor du kan logge på med MIT-ID.

Klagen sendes via Klageportalen til Viborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Kommunen i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen. Hvis du på grund af særlige forhold ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Viborg Kommune, som har truffet afgørelse i sagen. Viborg Kommune

videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som afgør, om anmodningen kan imødekommes.

Gebyr

Det koster et gebyr at klage over afgørelsen. Gebyrets størrelse er pr. 1. februar 2017 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer.

Klagegebyret opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Spørgsmål om betaling og tilbagebetaling af gebyr afgøres af Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnets afgørelser kan ikke anbringes for anden administrativ myndighed.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal det ske inden 6 måneder, fra du har modtaget dette brev.